

УДК 78.036.9(477)

Яна Лензіон, аспірант Інституту музичного мистецтва
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ДЖАЗОВЕ МИСТЕЦТВО І СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА

Стрімкий розвиток культури сучасності дає поштовх до глибшого вивчення тих чи інших мистецьких напрямів. Джазова музична культура займає важливе місце в системі взаємодії різних видів мистецтва. В Україні на сьогоднішній день розвиток джазової культури набирає все більших обертів, що в свою чергу викликає необхідність глибше дослідити всі аспекти проникнення джазової музики в українську національну культуру. У статті досліджено основні етапи зародження джазового мистецтва у світі, а також проаналізовано шляхи формування української джазової музики в контексті розвитку музичної культури.

Ключові слова: джазове мистецтво, українська музична культура, фортепіанна музика, фортепіанний дует.
Літ. 15.

Яна Лензіон, аспірант Інституту музикального мистецтва
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ДЖАЗОВОЕ ИСКУССТВО И СОВРЕМЕННАЯ УКРАИНСКАЯ МУЗЫКАЛЬНАЯ КУЛЬТУРА

Стремительное развитие культуры современности дает толчок к более глубокому изучению тех или иных художественных направлений. Джазовая музыкальная культура занимает важное место в системе взаимодействия различных видов искусства. В Украине на сегодняшний день развитие джазовой культуры набирает все большие обороты, что в свою очередь вызывает необходимость глубже изучить все аспекты проникновения джазовой музыки в украинскую национальную культуру. В статье исследованы основные этапы зарождения джазового искусства в мире, а также проанализированы пути формирования украинской джазовой музыки в контексте развития музыкальной культуры.

Ключевые слова: джазовое искусство, украинская музыкальная культура, фортепианная музыка, фортепианный дует.

Yana Lenzion, Postgraduate Student of the Musical Art Institute
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

JAZZ ART AND MODERN UKRAINIAN MUSIC CULTURE

The rapid development of modern culture gives the rise to the deeper studying of various artistic directions. The world of jazz music culture occupies an important place in the interaction between the different art forms. Nowadays the Ukrainian development of jazz culture is spinning up, which causes the necessity to examine all the aspects of penetration of jazz music into the Ukrainian national culture. The article deals with the basic stages of jazz genesis in the world. The ways of forming of Ukrainian jazz music in the context of development of music culture is in-depth analysis in this article.

Keywords: the jazz art, the Ukrainian music culture, piano music, piano duo.

Постановка проблеми. У світовій художній культурі джазове мистецтво протягом ХХ сторіччя викликало величезну кількість суперечок і дискусій. Для кращого розуміння і адекватного сприйняття специфіки місця, ролі і значення музики в культурі сучасності необхідно дослідити становлення і розвиток джазу, який став принципово новим явищем не тільки в музиці, але в духовному житті кількох поколінь. Джаз вплинув на становлення нової художньої реальності в культурі кінця ХХ – початку ХХІ сторіччя.

На сучасному етапі розвитку музичного мистецтва джаз стає предметом досліджень музикознавців, виконавців й музикантів-педагогів. Після тривалого періоду неоднозначного ставлення до джазу, він починає розумітися як

одна з важливих частин формування вітчизняної музичної культури. Дотепер джазове мистецтво залишається особливою частиною музичної естетики.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження джазової музичної культури як явища розповсюдилося в соціокультурному просторі. Національне музикознавство за останні роки розпочало розширювати коло доліджуваних проблем, що звернула увагу та становлення джазового мистецтва в Україні. Джерельна база даного дослідження охоплює наукові, навчально-методичні, періодичні видання, інтернет джерела, що присвячені різним аспектам розвитку джазової музики, праці, написані джазовими музикантами та діячами, які пов'язані з джазовим мистецтвом: Е. Барабан [1], Баташов [2], У. Сарджент [7],

В. Симоненко [8;9], Ф. Ньютона [5], Л. Романюк [14], З. Рось [15], П. Корнев [4], Т. Полянський [6] та інші. Сюди ж включено наукові розробки, пов'язані з теорією музичної імпровізації О. Кизлової [3], а також опубліковані у науково-популярних періодичних виданнях (часописи "Джаз", "Музичне життя", "Музика" та ін).

Мета дослідження – дослідити та проаналізувати аспекти зародження та динаміку розвитку джазового мистецтва в музичній культурі України.

Виклад основного матеріалу. У численних довідкових, енциклопедичних виданнях, у критичній літературі про джаз традиційно виділяють два етапи: еру свінгу (кінець 20-х – початок 40-х) і становлення модерн-джазу (середина 40-х – 50-ті роки), а також наводяться біографічні дані про кожного з виконавців – піаністів. Але ми не зустрінемо в цих книжках ні порівняльних характеристик, ні культурологічного аналізу. У 30–40 роки відбувається вдосконалення трьох стилів джазу – страйду, свінгу та бі-бопу, що дає можливість говорити про професіоналізацію джазу, про формування до кінця 40-х років спеціальної слухацької аудиторії.

До кінця 40-х років ХХ сторіччя джаз стає невід'ємною частиною світової культури, впливаючи на академічну музику, літературу, живопис, кіно, хореографію, збагачуючи виразні засоби танцю і висуваючи на вершини цього мистецтва талановитих виконавців і хореографів. Хвиля світового інтересу до джазово-танцювальної музики (гібридного джазу) надзвичайно розвивала індустрію грампласту, сприяла появі художників-оформлювачів платівок, сценографів, художників костюмів [4].

Джазова музика в культурному просторі ХХ сторіччя розвивався в двох напрямках. Перший – в руслі комерційної індустрії розваг, всередині якої джаз існує і сьогодні; другий напрямок – як самостійне мистецтво, незалежне від комерційної популярної музики. Ці два напрямки дозволили визначити шлях розвитку джазу від явища масової культури до елітарного мистецтва.

У першій половині ХХ століття джаз входив в коло інтересів майже всіх соціальних верств суспільства. У 30–40-ті роки ХХ сторіччя він остаточно затвердився в якості однієї з найважливіших складових міської культури. Джазова музика 1930–1940-х років надала серйозний вплив на творчість художників, письменників, драматургів, поетів і на формування музичної мови сучасної культури, в тому числі повсякденного та святкового. На основі джазу відбулося народження і становлення джаз-танцю, степу, мюзиклу, нових форм кіноіндустрії. 30–40-і

роки ХХ сторіччя – це час народження нових стилів джазової музики: страйду, свінгута бі-бопу. Ускладнення гармонійної мови, технічних прийомів, аранжувань, вдосконалення виконавської майстерності призводить до розвитку джазового мистецтва у наступні десятиліття. Досить суттєвою є роль виконавської майстерності, особистостей піаністів у стилевих змінах джазу і послідовній зміні його стилів досліджуваного періоду: страйду – Джеймс Прайс Джонсон, Уіллі Лайон Сміт, Юбі Блейк, Лаккі Робертс, свінгу – Арт Тейтум, Теді Вільсон, до бі-бопу – Телоніус Монк, Бад Пауелл, Ол Хейг.

До особливостей джазового мистецтва відноситься оригінальний характер звучання інструментів. З'явилася загальна музика для танців, в якій кожен інструмент мав свій "голос". Ансамблеве "переплетення" мелодійних ліній інструментів назвали "новоорлеанською музикою" за місцем її народження. Перший і найважливіший інструмент в джазі – це людський голос. Кожен неабиякий вокаліст створює персональний стиль. Ударні і перкусія сягають "африканської" музики, проте, джазова гра на цих інструментах відрізняється від традицій "африканського" виконання. Новими рисами джазових ударних інструментів стали несподіванка, серйозно-комічний дух, ефектизування, раптова тиша, повернення до ритму. Джазові ударні стають ансамблевими інструментами. Інші інструменти ритм-секції – банджо, гітара, фортепіано і контрабас широко використовують дві ролі: індивідуальну і ансамблевий. Труба (корнет) стає лідируючим інструментом ще з часів "маршируючих" новоорлеанських оркестрів. Іншим важливим інструментом був тромбон, а кларнет – "віртуозом" новоорлеанської музики. Саксофон, лише трохи фігурував в новоорлеанській музиці, визнання і популярність знаходить в еру великих оркестрів [1].

Роль фортепіано в історії музичної культури величезна. У джазі знайдені три підходи до звуку цього інструмента. Перший – будується на чудовій звучності, інтенсивності, використанні гучних дисонансів; другий підхід – "ударне" фортепіано, але з підкресленням чистих інтервалів; і третій – використання подовжених нот і акордів. Видатні виконавці регтайму і п'єс у цьому стилі були піаністи, які отримали професійну освіту (Д.Р. Мортон, Л. Хардін). Вони внесли у стиль джазу багато зі світової музичної культури. Новоорлеанський джаз прийняв різноманітні обриси, тому, що музика виконувала багато соціальних і суспільних ролей в міській культурі. Від регтайму інструментальний джаз отримав

віртуозність, якої бракувало в негритянському блюзі. Манера поведінки виконавців різко відрізнялася від стриманої, класичної – крики, спів, стають невід’ємними рисами виконавців раннього джазу. Багато з того, що є в музиці сьогодення було в “зародку” в новоорлеанській музиці. Ця музика дала світу таких музикантів-творців як Кінга Олівера, Желлі Ролл Мортон, Луї Армстронга. Поширенню джазу сприяло закриття Сторівілля, частини Нового Орлеана, в 1917 році. Рух джазових музикантів на Північ дозволив цій музиці стати надбанням всієї Америки: афроамериканців і білих, Східного і Західного узбережжя. Джазова музика не тільки зробила сильний вплив на популярну і комерційну музику, а й знайшла риси складного художньо-музичного мистецтва, стаючи невід’ємною частиною сучасної культури.

Нова музика включала в себе все, що називається джазом, в тому числі і різні його інтерпретації. На думку англійського дослідника Френсіса Ньютона, музика, яку слухали середні американці і європейці з 1917 до 1935 року, можна назвати “гібридним” джазом. І вона становила приблизно 97% від музики, яка слухалася під “маркою” джазу. Джазові виконавці прагнули домогтися більш серйозного ставлення до їх творчості. І після кризи 1929 – 1935 років джаз відновив свою популярність. Одночасно з тенденцією нової музики до серйозності, поп-музика майже повністю адаптувала негритянську інструментальну техніку і аранжування, використовуючи назву “свінг”. Масовість джазу надавала йому комерційний характер. Однак джазу був притаманний потужний дух професійного суперництва, який змушував шукати нові шляхи. Протягом своєї історії джаз довів, що справжня музика в XX сторіччі може уникнути втрати художніх якостей, встановлюючи контакт з публікою. Він виробив свою власну мову і традиції [5].

Джаз це музика виконавців, підпорядкована індивідуальності музиканта. Мистецтво джазу – це один з значних засобів виховання естетичної культури. Найяскравіші джазові музиканти мали здатність привертати публіку до себе, і викликали широкий спектр позитивних емоцій. Цих музикантів можна віднести до особливої групи людей, що відрізняється високою комунікабельністю, оскільки в джазі духовне стає зримим, чутним і бажаним.

Музичне середовище України кінця XX – початку XXI сторіччя відрізняється появою низки нових пластів, що вплинуло на структуру національної музичної культури. Джаз – унікальний вид музичного мистецтва, формування естетики

якого відбулося в кінці XX – початку XXI сторіччі [13].

Незважаючи на складний шлях адаптації та розвитку в Україні джаз зміг успішно закріпитись, розвиватись та вийти на світовий рівень, завдяки талантам українських композиторів і виконавців. У суспільстві, культурі і мистецтві спостерігається все більша зацікавленість джазовим мистецтвом. Швидкий розвиток цього напрямку відбувається в Україні особливо інтенсивно в тому числі і у напрямку збагачення музичної мови новими, до яких належить український музичний фольклор [8].

Серед важливих виконавських особливостей джазового мистецтва варто відзначити імпровізацію, її спонтанний характер, що розглядається як традиційний і обов’язковий компонент джазової музики та виділяє її відмінну від інших видів музично-виконавського мистецтва специфіку [1].

Сучасний український джаз шукає свій шлях і цей процес досить не простий. Його розвиток вбачається у створенні власного образно-інтонаційного простору. Зразки високопрофесійної музики презентують композиторське відтворення стилю у виконавській діяльності сучасних українських музикантів Наталії Лебедевої, В’ячеслава Полянського, Олексія Боголюбова та ін. На нинішній день багато педагогів, виконавців ведуть активну концертну діяльність, беруть участь в різних фестивалях, конкурсах, концертах, записують свої CD, стають учасниками груп популярних артистів [15].

В українській інструментальній музиці необхідно відзначити творчість таких джазових колективів як VIA “Ореол” який був створений студентами початкових курсів Львівської державної консерваторії імені Миколи Лисенка Олександром Балабаном (гітара) і Олександром Соколовим (бас-гітара) на початку 70-х років. Склад ансамблю доповнили Олександр Мельник (ударні) і архітектор за освітою, але дуже талановитий піаніст-джазмен Аркадій Орехов (клавішні).

Концертував ансамбль на танцях, викрнувши джаз-рок і паралельно готуючи концертну програму для виходу на велику сцену [12].

Юрій Бонь та В’ячеслав Полянський у 1981 – 1988 роках створили блискучий фортепіанний дует. Обое – випускники Львівської державної консерваторії ім. М.В. Лисенка (1971).

Юрій Бонь народився в Дрогобичі в вересні 1945 року. Від 1961 року учасник джаз-квартету В. Кота. З 1992 року до нині викладач Люблінського університету, активно концертує в Польщі [9, 19].

В’ячеслав Полянський походить з Ташкенту.

У 1971 – 1982 – викладач Львівської державної консерваторії імені Миколи Лисенка. З 1978 – завідувач музичної частини Львівського театру юного глядача. З 1989 – у Києві. Широко концертує з джазовими програмами в фортепіанному дуеті з сином Тимуром [9, 91].

Свого часу був створений перший у Львові і один з перших у повоєнній Україні джазовий біг-банд “Медікус”. Ще один гурт, який у творчості поєднує фольклор і джаз є “Брати Блюзу” – український рок-джазовий гурт, заснований у 1992 році братами Мирославом і Олегом Левицькими.

Відомим джазовим колективом Прикарпаття є Stanislav Dixieland Band (скорочено SDB, або Станіслав Діксиленд Бенд), який є ансамблем традиційного джазу. Ансамбль презентує традиційний джаз у манері “олд таймерс”, “свінг-діксі”, свінгу, фольклорного джазу, збагачує репертуарну панораму авторськими п’єсами в сучасному мейнстрімі [10].

З кожним роком фестивальний рух в Україні набуває все більшої масштабності, зокрема у джазовому спрямуванні. Фестивалі, в яких часто беруть участь молоді виконавці, засвідчують, що їхній виконавський рівень поступово зростає. Особливо це стосується інструментального виконавства. До участі у фестивалях намагаються запрошувати знаменитих виконавців, знавців цього мистецтва, так як українська джазова школа знаходиться на етапі формування, творчих пошуків [11].

З кінця 90-х років ХХ сторіччя фестивалі в Києві, Львові, Одесі, Коктебелі, Харкові, Донецьку, Вінниці інших містах України стали місцями виступів зірок світового.

Яскравою подією у музичному просторі України є “JazzBez” – міжнародний джазовий фестиваль, що відбувається щорічно на початку грудня. Засновниками фестивалю є консульство Республіки Польща у Львові, Польський Інститут в Києві, Центр Культури Перемишлі, Генеральне консульство Чеської Республіки у Львові, Мистецьке Об’єднання “Дзига”. У 2001 – 2005 роках фестиваль проходив у Львові, а з 2006 року концерти відбувалися у чотирьох містах – Львові, Тернополі, Перемишлі та Сянку, а з 2007 також у Рівному. Розпочинаючи з 2008 року до міст проведення фестивалю приєдналися Київ, Севастополь, Харків, Луцьк та міста Польщі Люблін і Ярослав. Львів залишається організаційним та ідеологічним центром фестивалю [10].

Одесу безумовно можна назвати колискою джазу. Ідея проведення фестивалю в місті набула чітких рис і була реалізована у 2001 році під назвою “Джаз-карнавал в Одесі” [3].

ДоДж (Do#Дж) – це фестиваль, що у 2000-х роках став одним із основних джазових фестивалів країни. Особливо важливою його складовою був конкурс молодих виконавців ДоДж Junior, статус лауреата, якого високо цінується і сьогодні.

В Івано-Франківську упродовж 2000-х років систематично відбувається Міжнародний джазовий фестиваль “Гарячий Джем в Станіславіві”.

Дрогобицький фортепіанний дует у складі Людомира Філоненка – українського музикознавця, доктора філософії, педагога-піаніста, завідувача кафедри музикознавства та фортепіано Інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, та Олесь Корчинського – піаніста, педагога, дипломанта міжнародних конкурсів у Харкові, Хмельницькому та Львові, викладача Дрогобицького музичного училища, відроджував та популяризував поряд з перлинями українського фортепіанного мистецтва джазові композиції. Серед них – 11-а концертна “Думка-шумка” й “Чабарашки” Михайла Завадського, “Вітрогони” Остапа Нижанківського, Ремажорний клавірний концерт Дмитра Бортнянського (переклад для 2-х фортепіано Михайла Степаненка), п’єси Василя Барвінського у власному аранжуванні, “Туцулка Ксеня” і “В’язанка” з оперети “Шаріка” Ярослава Барнича. У репертуарі дуету – також композиції Роберта Шуманна, Вітольда Лютославського, Ярослава Барнича, Тараса Петриненка. Дует активно виконував джазові твори Джорджа Гершвіна, Скота Джопліна, Ігоря Корнілевича, власні джазові композиції Олесь Корчинського, джазові етюди Оскара Пітерсона та ін. Гра дуету відзначається високим рівнем техніки, тонким відчуттям стилю, чудовим смаком та вмінням передати глибинний задум автора. Людомир Філоненко у 1983 році виконав Концерт для фортепіано та симфонічного оркестру Фа-мажор Джорджа Гершвіна у Львові.

Висновки. Отже, протягом своєї еволюції джазове мистецтво в світі та в Україні пройшло великий шлях динамічного зростання, поступово змінюючи значення від розважальної музики до більш професійного виду мистецтва. Особливості, які традиційно завжди проникали в академічну музичку України на сучасному етапі стали безпосередньою складовою джазового мистецтва, суттєво збагатили і оновили його зміст і музичну мову, вийшовши на новий рівень розвитку цієї культури.

Література

1. Барaban Е. Джазова импровизация (к проблеми

- построение теории) // Советский джаз. Проблемы. События. Мастера. – М.: Сов. Композитор, 1987. – С. 162 – 170.
2. Баташев А. Панорама джаза (1970 – 1982 р.): хроника и комментарии / А. Баташев // Советский джаз. Проблемы. События. Мастера: Сб. статей. – М.: Советский композитор, 1987. – 591 с.
3. Кизлова О. Джаз у моря / О. Кизлова // Джаз. – 2007. – № 5. – С. 6 – 7.
4. Корнев П. Джаз в культурном пространстве XX века: дисс. на соиск. уч. степ. канд. культурології: 24.00.01 / П. Корнев; Санкт-Петербургский государственный университет культуры и искусств. – СПб., 2009. – 191 с.
5. Ньютон Ф. Джазовая сцена / Френсис Ньютон. Новосибирск: изд-во Сибирское Университет, 2007. – 224 с.
6. Полянський Т. Традиційний джаз / Тимур Полянський. – Київ: Музична Україна, 2015. – 336 с.
7. Сардженд У. Джаз: Генезис. Музикальний язык. Естетика / У. Сардженд. – М.: Музыка, 1987. – 269 с.
8. Симоненко В. Лексикон джазу / В. Симоненко. – К.: Музична Україна, 1981. – 111 с.
9. Українська енциклопедія джазу: довідкове видання / Володимир Симоненко. – Київ: Центр музичної інформації НСКУ (Центрмузінформ), 2004. – 232 с.
10. Черепанин М. Фестиваль Jazz Bez в Івано-Франківську / М. Черепанин // Джаз. – 2012. – № 6. – С. 8 – 10.
11. Чібалашвілі А. Фестивалі сучасної музичної України та їх вплив на явище художнього синтезу в творчості сучасних українських композиторів / А. Чібалашвілі // Культура та сучасність: альманах. – К.: Міленіум. 2011. – № 2. – С. 258 – 262.
12. Вокально-інструментальні ансамблі СССР. ВИА “Ореол” [електронний ресурс] // Режим доступу за адресою: <http://www.ssrviapesni.narod.ru/oreol.html>
13. Інформаційне агентство УНІАН. “Музичні діалоги 2009” Луцьк. В Україні почав відроджуватися джаз: <http://www.unian.ua/society/236184-v-ukrajini-pochav-vidrodivatisya-djaz.html>
14. Романиук Л.Б. Синкретизм фольклору і джазу в музичному мистецтві України кінця ХХ – початку ХХІ ст. / Л.Б. Романиук [електронний ресурс] // Режим доступу: <http://int-konf.org/konf032015/1027-kandidatmistectvoznastva-romanyuk-l-b-sinkretizm-folkloru-dzhazu-v-muzichnomu-mistectv-ukrayini-kncyahh-pochatku-hh-st.html>
15. Рось З. Український джаз як культурологічна проблема [Електронний ресурс] / З. Рось. – Режим доступу за адресою: http://www.culturalstudies.in.ua/sekcia_s_s3_6.php
- References**
1. Baraban Ye. (1987). Dzhazova improvizatsiya (k problemi postroenie teorii). Sovetskiy dzhaz. Problemy. Sobytiya. Mastera. [Jazz improvisation (of problems building a theory). Soviet jazz. Problems. Events. Masters.]. Moscow: Sov. Kompozitor, pp. 162 – 170. [in Russian].
2. Batashev A. (1987). Panorama dzhaza (1970 – 1982 r.): khronika i kommentarii [Jazz Panorama (1970 – 1982): Chronicle and comments]. Sovetskiy dzhaz. Problemy. Sobytiya. Mastera. Sb. statey. Moscow: Sovetskiy kompozitor, 591 p. [in Russian].
3. Kizlova O. (2007). Dzhaz u morya [Jazz by the Sea]. (№ 5), pp. 6 – 7. [in Russian].
4. Kornev P. (2009). Dzhaz v kulturnom prostranstve XX veka: diss. na soisk. uch. step.kand. kulturologii: 24.00.01 [Jazz in the cultural space of the twentieth century: diss. on soisk. Ouch. step.kand. cultural science: 24.00.01]. Sankt-Peterburgskiy gosudarstvennyy universitet kultury i iskusstv, SPb., 191 p. [in Russian].
5. Nyuton F. (2007). Dzhazovaya stsena [Jazz scene]. Frensis Nyuton. Novosibirsk: izd-vo Sibirskoe Universitet. 224 p. [in Russian].
6. Polianskyi T. (2015). Tradytsiyni dzhaz [Traditional jazz]. Kyiv: Muzychna Ukraina, 336 p. [in Ukrainian].
7. Sardzhent U. (1987) Dzhaz: Genезis. Muzykalnyy yazyk. Estetika [Jazz: Genesis. The musical language. Aesthetics]. Moscow: Muzyka, 269 p. [in Russian].
8. Symonenko V. (1981). Leksikon dzhazu [Lexicon jazz]. Kyiv: Muzychna Ukraina, 111 p. [in Ukrainian].
9. Volodymyr Symonenko (2004). Ukrainska entsyklopediia dzhazu: dovidkove vydannia (2004) [Ukrainian jazz encyclopedia, reference book]. Kyiv: Tsentru muzychnoi informatsii NSKU (Tsentr muzinform), 232 p. [in Ukrainian].
10. Cherepanyn M. (2012). Festyval Jazz Bez v Ivano-Frankivsku [Festival Jazz Bez in Ivano-Frankivsk]. (№6.), pp. 8 – 10. [in Ukrainian].
11. Chibalashvili A. (2011). Festyvali suchasnoi muzychnoi Ukrainy ta yikh vplyv na yavyshe khudozhnoho syntezu v tvorchosti suchasnykh ukrainskykh kompozytoriv. [Festival of Contemporary Music of Ukraine and their influence on the phenomenon of artistic synthesis in the works of contemporary Ukrainian composers]. Kultura ta suchasnist: almanakh. Kyiv: Milenium. (№ 2.), pp. 258 – 262 [in Ukrainian].
12. Vokalno-instrumentalnye ansambli SSSR. VIA “Oreol” [Product innovative polisy]. Retrieved from: <http://www.ssrviapesni.narod.ru/oreol.html> [in Russian].
13. Informatsiynе ahent-stvo UNIAN. “Muzychni dialohy 2009” Luts’k. V Ukrayini pochav vidrodivatisya dzhaz: <http://www.unian.ua/society/236184-v-ukrajini-pochav-vidrodivatisya-djaz.html> [in Ukrainian].
14. Romanyuk L.B. Synkretizm fol’kloru i dzhazu v muzychnomu mystetstvi Ukrayiny kintsya KhKh – pochatku KhKhI st. [Product innovative polisy]. Retrieved from: <http://int-konf.org/konf032015/1027-kandidatmistectvoznastva-romanyuk-l-b-sinkretizm-folkloru-dzhazu-v-muzichnomu-mistectv-ukrayini-kncyahh-pochatku-hh-st.html>. [in Ukrainian].
15. Ros’ Z. Ukrayins’kyy dzhaz yak kul’turolohichna problema [Product innovative polisy]. Retrieved from: http://www.culturalstudies.in.ua/sekcia_s_s3_6.php [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 07.02.2017